

Geachte Leden van het Dagelijks Bestuur Dienst Gezondheid en Jeugd,

In de vergadering van de gemeenteraad van Alblasterdam van 31 maart hebben wij gesproken over het Dekkingsplan 2015-2018 wat u aan ons heeft toegestuurd en dat moet leiden tot een definitieve begroting 2015. Onderstaand geven wij onze zienswijze op dit plan.

Onze gemeenteraad maakt zich nog steeds grote zorgen over de Dienst Gezondheid en Jeugd. Niet voor de eerste keer zien wij ons geconfronteerd met enorme financiële en bedrijfsculturele problemen. Het vertrouwen in de dienst is bij ons buitengewoon laag en wij zijn zeer ongelukkig met het feit dat de dienst ons keer op keer extra middelen heeft gekost en nu weer een financieel beroep op de gemeenten doet. Het kan en mag dan ook niet zo zijn dat de dienst na de exercitie van dit dekkingsplan nog een keer om een extra inwonerbijdrage komt vragen. Planning en control zullen hoe dan ook van de hoogste kwaliteit moeten zijn bij de Dienst en daarbij de hoogste prioriteit moeten hebben. Wij hopen dat u zich er van bewust bent dat er maar één organisatie is die dat vertrouwen kan doen terugwinnen en dat is de Dienst Gezondheid en Jeugd zelf.

Over het dekkingsplan kunnen wij in zijn algemeenheid zeggen dat wij vinden dat u een gedegen onderzoek heeft uitgevoerd naar passende maatregelen om te komen tot een structureel sluitend meerjarenperspectief 2015 – 2018. Naast het dekkingsplan wordt er stevig ingezet op de versterking van de bedrijfsvoering. Er zijn natuurlijk kanttekeningen te plaatsen bij het dekkingsplan, maar een woord van waardering is wat ons betreft zeker op zijn plaats. Hoewel het plan, zoals al aangegeven, een groot financieel effect heeft op onze gemeente en wij dat betreuren, heeft u in uw plan helder onderbouwd waarom deze stappen nodig zijn. Om het schip weer te laten varen moeten wij nu het gat dichten, daar zijn wij ons zeker van bewust.

Samenvatting van onze zienswijze

Wij stemmen in met de bezuinigingsmaatregelen van scenario 1 en scenario 2.

In het vervolg van deze zienswijze geven wij hierop een toelichting en zoomen in op enkele bezuinigingsmaatregelen. Tevens benoemen we een aantal aandachtspunten.

Nieuwe meerjarenperspectief 2015 – 2018

De belangrijkste pijlers in het dekkingsplan zijn :

- het niet uitkeren van vrijvallende middelen in de exploitatie aan de deelnemers
- het niet uitkeren van de eerder toegezegde taakstelling ad € 1.100.000.
- een structurele bezuiniging op de personeelsformatie.

Het meerjarenperspectief 2015 – 2018 laat na het dekkingsplan nog een fors tekort zien over 2015 (een extra bijdrage van € 9,15 per inwoner is nodig om dit tekort op te heffen) en een beperkter tekort over 2016 (extra bijdrage € 1,45 per inwoner is nodig om dit tekort op te heffen). Vanaf 2017 laat de begroting een klein overschot zien.

De extra bijdragen in 2015 houden vooral verband met de vorming van een frictiekostenreserve van € 1.925.000 voor het oplossen van knelpunten in het kader van de bezuinigingen op de personeelsformatie.

De extra bijdrage in 2016 houdt verband met de vorming van een risicoreserve van € 500.000 voor het opvangen van tegenvallers bij het niet realiseren van de voorgenomen bezuinigingen.

De voorgestelde maatregelen leiden tot het volgende meerjarenperspectief 2015-2018

Getallen x €1.000

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Tekort na dekkingsplan versie 13.02.15 (exclusief inwonerbijdrage)	-4.417	-702	263	263
Eenmalige inwonerbijdrage	4.417	702	0	0
Begrotingssaldo	0	0	263	263

Tabel 1 overzicht meerjarenperspectief 2015 – 2018 na dekkingsplan

Keuze in scenario's

Het dekkingsplan is opgebouwd langs de lijn van drie scenario's (1. beperkt risico, 2. aanvaardbaar risico en 3 hoog risico). In het dekkingsplan wordt voorgesteld om uit te gaan van de realisatie van de scenario's 1 en 2. Het scenario 3 is niet in het plan verwerkt, omdat dit te risicovol wordt geacht. Dat is wat ons betreft een terechte en verantwoorde keuze.

Niet uitkeren van vrijvallende exploitatielasten en taakstelling aan de deelnemers (voorstellen, 3, 4 en 6)

Dit onderdeel heeft betrekking op voorstel 3, vrijval inwonerbijdrage regio staf, voorstel 4, niet terugbetaling taakstelling regio staf 2012 en voorstel 6 niet terugbetalen taakstelling 2012 JGZ.

Het voorstel is om vrijvallende exploitatielasten en de toegezegde taakstelling ad € 1.100.000 – in tegenstelling tot eerdere voornemens – niet aan de deelnemers uit te keren. Dit leidt tot de realisatie van een aanzienlijk deel van de bezuinigingsopdracht. In het licht van de omvang van de bezuinigingsopdracht is dit een realistisch voorstel.

De gemeente Alblasserdam heeft deze inkomsten al reeds ingeboekt in de meerjarenbegroting. Dit herstellen wij in onze eerstvolgende perspectiefnota.

Samenvattend leidt dit tot het volgende beeld van deze voorstellen :

Getallen x €1.000

<i>Omschrijving</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
Inwonerbijdrage regio staf (3)	1.178	1.178	1.178	1.178
Taakstelling regio staf (4)	760	760	760	760
Taakstelling JGZ (6)	340	340	340	340
<i>Totaal van alle voorstellen</i>	<i>2.278</i>	<i>2.278</i>	<i>2.278</i>	<i>2.278</i>

Tabel 2 overzicht effecten niet uitkeren vrijvallende exploitatielasten

Formatiereductie (voorstellen 19, 19a en 19b)

Op de formatie wordt in fases fors bezuinigd. De bezuiniging wordt vooral gezocht in de kosten van het management en de ondersteunende diensten. We willen benadrukken, dat de financiële functie, voorlopig, ontzien moet worden ,gezien de zware bedrijfsvoeringsopgave die de dienst heeft . In 2017 moet een structurele bezuiniging van € 800.000 zijn bereikt. Dat is een forse opgave. Dat vraagt om een stringente bewaking en wij verwachten dat u hierover geregeld rapporteert. Zie hiervoor ook de opmerking bij periodieke rapportages aan het slot van het advies.

<i>Omschrijving</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
1 ^e tranche	100.000	100.000	100.000	100.000
2 ^e tranche	0	300.000	300.000	300.000
3 ^e tranche	0	0	500.000	500.000
<i>Totaal</i>	<i>100.000</i>	<i>400.000</i>	<i>900.000</i>	<i>900.000</i>

Tabel 3 overzicht bezuinigingen formatie

Frictiekostenreserve personeelsformatie (voorstel nr. 20)

Bezuinigingen op de formatie gaan altijd gepaard met zgn. frictiekosten i.v.m. de kosten van wachtgeld, WW-verplichtingen (de dienst is eigen risicodrager) en de kosten van om- en bijscholing. Het voorstel is om een frictiekostenreserve te vormen op basis van een maximale risico-opslag van 2,5 jaar x 11 formatieplaatsen x €70.000 (gemiddelde loonsom) = €1.925.000.

Het gaat hier, naar wij begrijpen, om een ruwe, indicatieve berekening. De berekening dient te worden verfijnd op basis van een nader uit te werken inzicht waar de reductie op de personeelsformatie concreet zal plaatsvinden. Deze berekening vormt dan de basis voor de te vormen voorziening op de balans (conform de eisen van het Besluit Begroten en Verantwoorden). De accountant zal bij de toetsing van de jaarrekening t.z.t. ook om deze onderbouwing vragen.

De hoogte van de frictiekostenreserve moet dan ook een voorlopig karakter hebben en moet nader worden onderbouwd om uiteindelijk tot de vorming van de voorziening te komen. De genoemde €1.925.000 moet echter wel als maximum bedrag worden beschouwd. De bijdrage aan de voorziening dient eerst te worden vastgesteld en wordt pas dan in rekening gebracht.

De reserve moet dan ook **nadrukkelijk een geoormerkt** karakter hebben, voorkomen moet worden dat de gelden worden ingezet voor iets anders.

Aan de besteding van de middelen moet een aantal randvoorwaarden worden verbonden

- inzicht in het formatieplan (aantallen fte's, functies en functieschalen; startsituatie en de ontwikkeling sindsdien in de achtereenvolgende P&C-documenten).
- transparantie in de besteding van de middelen in algemene zin (uiteraard niet op het niveau van medewerkers).

Een discussie of de middelen op de balans van DG&J of op de balans van de deelnemende gemeenten thuishoren is niet aan de orde. Een accountant zal niet akkoord gaan met het plaatsen op de balans van de deelnemende gemeenten.

Tarieven (voorstel nr. 36)

Er wordt voorgesteld om de tarieven vanaf 2016 met 10% te verhogen. Het is nodig om goed inzicht te hebben in de effecten van deze maatregel. Een notitie over tarievenbeleid is in voorbereiding. De notitie dient inzicht te geven in de kostendekkendheid van de tarieven, vergelijkbare markt-/branchetarieven en de (maatschappelijke) effecten per product. Daarnaast dient de notitie inzicht te geven in de effecten van het verhogen van tarieven zoals bijvoorbeeld het leiden tot afname van minder goederen/diensten.

Het ambtelijk kernteam adviseert hier om deze maatregel niet te nemen. Zij geven echter geen alternatieve dekking voor het gat van €200.000 dat hiermee in het dekkingsplan wordt geslagen. Hoewel ook wij beseffen dat bovengenoemde risico's zich voor kunnen doen, willen wij toch instemmen met dit voorstel, omdat het goed is dat de dienst ook aan de batenkant naar oplossingen zoekt en wij in overweging nemen dat er ruimte is om de tarieven te verhogen, zonder dat er van extreem hoge bedragen wordt gesproken of er boven kostendekkendheid wordt uitgekomen. Wij vernemen graag van de Dienst welke, **financiële, gevolgen** dit besluit heeft voor de gemeente Alblaserdam.

Risicoreserve (voorstel nr. 43)

Voor 2016 wordt een éénmalige bijdrage van € 1,45 per inwoner gevraagd voor het vormen van een risicoreserve. Uit de risicoreserve worden tegenvallers als gevolg van ingeboekte, maar niet gerealiseerde bezuinigingen gedekt. Voor iedere tegenvaller hoeft dan niet direct om een aanvullende bijdrage per inwoner van de deelnemers te worden gevraagd.

Uit een analyse van de voorstellen blijkt dat er sprake is van een aantal risico's. Het ambtelijk kernteam noemt deze risico's beperkt en adviseert tegen het aanleggen van deze risicoreserve te stemmen. Het klopt inderdaad een groot deel van de opdracht wordt gerealiseerd door het niet terugbetalen van vrijvallende exploitatielasten c.q. de eerder toegezegde taakstelling aan de deelnemers. Ook zijn de voorstellen met een hoog risicogehalte in scenario 3 niet in het dekkingsplan opgenomen en wordt voor de risico's op de bezuinigingen op de personeelsformatie een afzonderlijke frictiekostenreserve gevormd. Bij de dan nog resterende posten is echter wel degelijk sprake van een risico.

Wij vinden, dat risico in oogschouw nemend, het onverstandig om de dienst geen beperkte buffer mee te geven om gedurende de periode van 'gezonder maken' op terug te kunnen vallen. De kans is te groot dat op korte termijn weer om een extra bijdrage moet worden gevraagd.

Wij gaan dan ook akkoord met deze risicoreserve **onder voorwaarde dat deze tijdelijk** is en nadrukkelijk geoormerkt. Volgend aan de meerjarenbegroting gaan wij er van uit dat het te verwachte, positieve, saldo in 2017 zal vrijvallen voor de deelnemende gemeenten.

JGZ-accountmanagement

Bij de tussentijdse evaluatie JGZ is geconstateerd dat de aanvankelijk geraamde kosten voor het contract-/accountmanagement te laag zijn ingeschat. Wij onderschrijven de gedachte dat zowel inhoud als kosten van het contract-/accountmanagement vanaf 2016 onderdeel moeten zijn van de nieuwe overeenkomst JGZ. Dan dienen wel de taken en werkzaamheden van het contract-/accountmanagement JGZ expliciet te worden gemaakt en vastgelegd.

Wij zijn ons bewust van het risico dat hierbij hoort. Het belang echter van dit dekkingsplan geeft wel de noodzaak aan dit snel formeel vast te leggen. Ook geeft het ontbreken van een andere dekkingsmogelijkheid ons weinig andere keus. Wij gaan dan ook akkoord met het inboeken van deze kosten.

Weglekeffecten

Bij een aantal voorstellen staan tegenover de verbetering van de exploitatie van de dienst toenemende kosten voor gemeenten en derden (o.a. verhoging tarieven KO-inspecties, doorbelasting van kosten aan de Serviceorganisatie jeugdhulp ZHZ en herijking van SCD-contracten in het geval van de Drechtsteden-gemeenten). De financiële effecten voor de gemeenten zijn niet in beeld gebracht. We verwachten op dit punt **een intensieve monitoring** door het dagelijks bestuur en vernemen graag op de kortst mogelijke termijn wat de weglekeffecten per gemeente zijn. De bezuinigingen voor de DGJ zijn geen bezuinigingen voor de gemeente.

Maatschappelijke effecten

De maatschappelijke effecten van de voorstellen zijn van beperkte(re) omvang. Het grootste deel van de bezuinigingsopdracht van € 3,4 miljoen wordt immers gerealiseerd door het niet uitkeren van een vrijvallende exploitatielasten c.q. toegezegde taakstelling aan de deelnemende gemeenten (bijna € 2,3 miljoen) en bezuinigingen op de organisatie (€ 0,8 miljoen). De maatschappelijke effecten van de overige voorstellen concentreren zich vooral op de jeugdgezondheidszorg en het sluiten van locaties in de subregio's. Wij zijn het **niet eens** met het sluiten van het spreekuur bij het Leger des Heils omdat wij vermoeden dat de maatschappelijke kosten als gevolg van deze zeer kleine bezuiniging hoger zullen zijn dan de bezuiniging op zich opbrengt. De effecten van een verhoging van de tarieven met 10% vanaf 2016 dienen eerst te worden onderzocht (zie het kopje tarievenbeleid).

Eén bedrag per inwoner

Het voornemen bestaat om te komen tot een bijdrage in het exploitatietekort, die is gebaseerd op één bedrag per inwoner. Hiermee wordt beoogd om tot een vereenvoudiging van de bestaande systematiek met verschillende bijdragen en verdeelsleutels te komen. Dit is op zich een goede richting, maar een definitief besluit moet worden gekoppeld aan het bieden van inzicht in de herverdeeleeffecten. Herverdeeleeffecten kunnen zich vooral voordoen bij de kostentoerekening van de jeugdgezondheidszorg. Deze kosten worden nu verdeeld op basis van een combiverdeelsleutel (de oude maatstaven in de decentralisatie-uitkering Centrum Gezondheid & Jeugd en het aantal inwoners). In het nieuwe voorstel is alleen het aantal inwoners de maatstaf.

Het instellen van een integrale inwonerbijdrage mag geen afbreuk doen aan het inzicht in de kostprijzen per product/dienst. Gemeenten moeten keuzes kunnen maken om minder of geen producten/diensten of met een lager ambitieniveau af te nemen. Met name de kostprijs voor het materieel omvangrijk product jeugdgezondheidszorg moet inzichtelijk blijven.

Weerstandsvermogen

De dienst beschikt niet over weerstandsvermogen om tegenvallers in de exploitatie op te vangen. Het voorstel om vanaf 2015 het risicomanagement verder te versterken en vervolgens te komen tot voorstellen voor de normering en de versterking van het weerstandsvermogen is goed en hoort bij een professionele, zichzelf respecterende organisatie. Het is noodzakelijk dat er in de discussie over het meerjarenbeleidsplan (zie hierna) ook ruimte wordt geschapen om het weerstandsvermogen op een aanvaardbaar niveau te brengen, zonder dat dit leidt tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage per inwoner.

Meerjarenbeleidsplan (Kerntakendiscussie)

DG&J heeft het voornemen om na de besluitvorming over de bezuinigingen aandacht te besteden aan de lange termijnvisie. Onderdeel van de discussie is o.a. het opstellen van een meerjarenbeleidsplan. Het plan heeft o.a. betrekking op een heroriëntatie op de taken, waarin het onderscheid wettelijke en niet wettelijke taken en het ambitieniveau rond programma's aan de orde komen. Hierbij moet ook de verdere invulling van het profiel "robuust en duurzaam" (verder) aan de orde komen.

Uitgangspunt moet zijn dat financiële ruimte voor nieuw beleid binnen de bestaande begroting wordt gezocht ("nieuw voor oud"). De discussie is ook noodzakelijk om in de exploitatie ruimte te vinden voor de vorming van een aanvaardbaar weerstandsvermogen (zie hiervoor weerstandsvermogen).

Geen koppeling bezuinigingsopdracht en meerjarenbeleidsplan

De acute financiële situatie vraagt om maatregelen op korte termijn. Om deze reden is het onverstandig om de - tijdens de raadsledenbijeenkomst van 18 februari jl. - voorgestelde koppeling tussen de concrete invulling van de bezuinigingsopdracht en de discussie over het meerjarenbeleidsplan aan elkaar te koppelen. Dat leidt tot uitstel in de besluitvormingsprocedure tot

tenminste het najaar 2015. De financiële situatie biedt geen ruimte voor deze koppeling en uitstel in de besluitvorming.

Huisvesting

In het dekkingsplan zijn vanwege de hoogte van de risico's (scenario 3) geen voorstellen tot bezuinigingen op de huisvesting opgenomen. Wij adviseren om de mogelijkheden tot besparingen op deze hoge kosten wel kritisch te (blijven) onderzoeken.

Onderbouwing onvermijdbare posten

Wij adviseren wederom om kritisch te kijken naar de posten, die als onontkoombaar zijn opgevoerd in de tabel op bladzijde 17 van de herziene begroting 2015. Zie ook onderdeel "Toelichting begrotingstekort" in het dekkingsplan. Alvorens tot uitvoering over te gaan, adviseren wij om per onderdeel een uitgebreide(re) toelichting en kostenspecificatie ter besluitvorming van het Algemeen Bestuur voor te leggen. Daar waar sprake is van nieuw beleid, dient ook nieuw-voor-oud beleid als mogelijke oplossingsrichting in ogenschouw te worden genomen.

Uitvoeringsprogramma's

In de uitwerking van de verschillende scenario's zijn de beëindiging of het verlagen van het ambitieniveau van de uitvoeringsprogramma's niet betrokken. Hier liggen nog mogelijkheden tot verdere bezuinigingen. De discussie hierover kan worden gekoppeld aan het proces rond de Nota Gezondheidsbeleid.

Periodieke rapportages

Het gaat om de realisatie van een majeure bezuinigingsopgave. Over de realisatie moet periodiek en stringent worden gerapporteerd aan het AB en aan de raden. Dat geldt in zijn algemeenheid, maar in het bijzonder voor de realisatie van een taakstelling op de personeelsformatie. In 2015 is een frequentie van één maal per kwartaal noodzakelijk. In 2016 kan weer worden "aangehaakt" bij de reguliere rapportages in het kader van de Planning- en controlcyclus, mits de realisatie van de bezuinigingsopdracht op schema ligt. De gemeenteraad Alblasterdam hecht er nadrukkelijk aan dat zij actief op **de hoogte wordt gehouden over de voortgang** van deze bezuinigingsopgave.

Preventief toezicht provincie

Er is nu een concept dekkingsplan opgesteld. Wij adviseren de dienst om te overleggen met de provincie of deze processtap (een goedgekeurd dekkingsplan leidt tot een begrotingswijziging) toereikend is. Mogelijk stelt de provincie op basis van hun brief van 16 december jl. hogere eisen en vraagt zij om een aangepaste, volwaardige begroting 2015. In die situatie ontvangen wij ook graag de aangepaste begroting 2015. Wij zijn van mening dat, eventueel, extra toezicht vanuit de provincie de komende **jaren als een kans moet worden gezien** en niet als een bedreiging en vragen u goed met de provincie samen te werken en te overleggen op die gebieden waarop zij kunnen helpen de Dienst weer gezond te maken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

secretaris

burgemeester